

CARSTEN FROGNER:

M A R E R I T T .

FRI LITTERÆR SERIE N° 3

Garsten Frogner:

M A R E R I T T .

Å påstå at jeg befant meg i Gestapos hovedkvarter i Victoria Terrasse i Oslo når mitt jordiske hylster bevislig befant seg i en seng i et hus i en av Stockholms forsteder, er selvsagt umulig. Imidlertid har jeg selv en ganske bestemt følelse av at jeg var der. Det var ikke noe alminnelig mareritt, av den sorten som en aldri kan huske detaljene av, men bare erindrer som en uhyggelig, avnektig skrekk. Det var en lang, uøstendelig drem, full av ord og uttalelser. Og om jeg ikke vil gå så langt som til å påstå at min ånd faktisk befant seg i Oslo mens mitt sovende hylster lå på sitt flyktningeleie, så studerer jeg likevel på om den lange drømmen utelukkende var grepet ut av luften.....Nå ja, uttrykket er kanskje i virkeligheten treffende, den er grepet ut av luften, ut av eteren hvor refleksjonen av en samtale som engang fant sted, fremdeles ligger. Hvem vet om vi ikke av og til i våre drømmer streifer erindringsbilleder som oppbevares i andre materier enn vår hjerne, erindringer om onde og menneskefiendtlige ting som lever i luften lange etter at de har funnet sted.

Hvorom allting er ville jeg ikke sette drømmen på trykk hvis jeg ikke hadde en følelse av at det lå noe virkelig bak den. Det begynte med takede angstforestillinger, ganske som et alminnelig mareritt. Det var fjærne okke av vende tider, en ilning gjennom nervene av Gestapo-sjokk, uklare og forvirrede billeder av SS-soldater og sivile gestapomenn med regnfrakker og bløte hatter. Men ganske plutselig ble billedet klart. Jeg befant meg i et kontor i Victoria Terras- i Oslo.

Jeg erindrer meg min egen forbauselse over at angsten plutselig forlot meg som en kappe som glir av en. Og langsomt gikk det opp for meg hvorfor jeg på et slikt sted kunne føle meg så rent umåtelig fri og selvsikker, så triumferende og utfordrende rolig og overlegen. - Jeg var blitt usynlig. I det elegante kontoret befant det seg to menn. Jeg så på dem med en overlegen og granskende nysgjerrighet. Også dette ga en fin tilfredsstillelse - i alminnelighet er det jo forbeholdt gestapomennene å granske sine mere eller mindre skrekkslagne ofre.

Den ene mannen, en eldre mann i tykk, grå dress - han het te Schuster, men hvordan jeg visste det på forhånd, kan jeg ikke forklare meg, - stod og rullet ned blindingsgardinet. Jeg fikk et siste glimt av høstkvelden over Oslo. Den andre hadde reist seg fra det brede mahogniskrivebordet og gikk nå bort til et drap hvor han stod og rotet. Selv befant jeg meg på mystisk vis stadig på forskjellige steder i rommet som om jeg fritt svevet omkring og lik en kameralinse og en mikrofon registrerte alt som foregikk.

Mannen ved skapet snudde seg og rettet seg opp. Han hadde en mørk flaske i hånden og to små glass. Jeg så nøyere på ham, og oppdaget at han var ganske ung, neppe mere enn i slutten av tyveårene. Likevel visste jeg med det samme at han var den ledende av de to. Den eldre herren hadde noe servilt, nesten krypende ved sitt vesen, mens den unge var absolutt ubesvaret; holdningen var ledig, den mørkebrune dressen velpresset, slippet elegant, skoene skinnende blanke, og det mørke håret lå i bløte bølger tilbake fra den brattvelvete panne. Her, tenkte jeg, har jeg en av Gestapos virke-

lige politikere, en av den typen som i sin tid forhandlet med Gamanrik og Tukhatsjevskij, en for hvem det hemmelige politi er et romantisk redskap i en eksklusiv sekts tjeneste.

Han hette kriminalråd von Eissner. Jeg har aldri hørt det navnet, hverken før eller siden, men helt fra første øyeblikk av visste jeg at det var ham. Schuster satte seg etter at von Eissner hadde stilt flasken og glassene på skrivebordet og tatt plass bakom det. Den unge mannen tenkte en sigarett og betydde den eldre med et kast med hodet at han skulle skjerke i glassene. Jeg svevet rundt til jeg befant meg nesten rett over skrivebordet, og iakttok at det var Roi-Soleil-konjakk. Med en viss ærbødighet i holdningen tenkte den eldre mannen en tykk sigar. Og så snakket von Eissner, og stemmen hans var bløt, dempet og kultivert.

"Selvfølgelig har vi tapt krigen", sa han. Og etter en pause la han til: "Det var innlysende allerede i september 1940. Og i virkeligheten ligger årsaken ennå dypere - og ennå lenger tilbake. Med en genial korporal i spissen..... jeg mener genial, men deg korporal, var det ugjørlig. Visjoner, delv de mest lysende, er utilstrekkelige overfor en oppgave av så enorme dimensjoner". -

Den eldre mannen så ut til å skrumpe inn i stolen. Og dog forstod jeg at det somble sagt, ikke var nytt for ham. En eller annen gang tidligere, kanskje selvsamme dag, måtte emnet være blitt berørt for ham. Han kramtet forsiktig, og sa med litt brekende stemme: "Ja, men det er jo tragisk - det er jo tragisk". - "For den historisk nærsynte er det tragisk, min kjære Schuster. Men i virkeligheten har det vært nødvendig. Det paradoksale er jo at det folk i verden som i kraft av sin ånd og fantasi er skapt til å herske over alle andre folkeslag, samtidig er det mest utviklede for sin oppgave. Det globale oppgjøret som ble uttenkt i noen få, visjonære menns hjerner - i der Führers, i Churchills, i Stalins, - det er i dag refusert til en banal og vulgær kamp hver råstoffer og penger og kvantitet spiller hovedrollen. Og dette fordi vi var så alt før i Tyskland som var modne for oppgaven".

"Men generalstaben....." begynte Schuster.

Von Eissner avbrøt ham med et spetsk, upersonlig lite smil:

"Generalene er fagmenn. De gjør krigene til håndverk istedetfor kunst. Ingen av dem - eller nesten ingen - har forstått den virkelige betydningen av den nasjonalsosialistiske revolusjonen og den utvidede strategi. Navnlige den at revolusjonen ikke gjenreiser preussieriet, disiplinen, den jevne selvatrampingen fram mot målet, men at den opphever alt det faste i tilværelsen og gjør det flytende, - gjør det til en flytende, ubestemt masse, hvorav framtiden en gang skal krystalliseres ut. Nei, Schuster, den eneste ting av betydning som vi hadde å sette inn i krigen, var den utvidede strategi som - det kan jeg forsikre Dem - vil bli det virkelige bestående av alt hva Adolf Hitler har utrettet. Den utvidede strategi, det er det hemmelige statspolitiske bærende prinsipp. Gestapo er unnfanget i et genialt øyeblikk. Gestapo var det som skulle erobre verden. Men det forstod ikke generalene, og det forstår de ikke en gang i dag. Der hver Gestapo skulle buktet seg lydløst og usynlig inn i de korrumperte og degenererte samfundene, der har istedet generalenes krigsmaskiner veltet inn som en dampveivals og vakt motstand og protest, gitt de døende slekter nytt liv og nytt net".

"Jeg tror jeg forstår", sa Schuster og tygget febrilsk på sigaren.

"Det er jeg ikke så sikker på at De gjør - ennå", svarte von Eissner og så på ham med en blanning av velvilje og forakt. Men De lar en sønn i Gestapo i Holland. I ham er det stoff. Det er til ham

jeg snakker når jeg forsøker å forklare Dem hva som virkelig foregår i dag, og hva som virkelig skal skje i framtiden. Han skal De snakke med når De treffer ham igjen, og han skal De gi mine tanker, enten De selv har forstått dypden i dem eller ikke."

Schuster rettet seg litt i stolen, det var som om den gamle mannen gjorde honnør for en stor ære. Jeg svevet langsamt over hans snauklippte isse, gled baklengs utover i rommet, så dem på avstand der de satt i det lune lyset fra skrivebordslampen, og hørte von Eissner fortsette: "Idéen om Gestapo som det nye tyske åndsaristokratis instrument til erobring og beherskelse av hele verden er genial. Men den utviklet seg ikke fort nok. I halvannet år lot Hitler plebeierne i SA gjøre som de ville. Først deretter ble SS virkelig hva det skulle være. Og tenk Dem selv: på knappe 5 år kan man ikke bygge opp en hemmelig politiorganisasjon som er moden til å beherske en hel verden med den fineste kombinasjon av terror og psykologisk forståelse. Vi må trekkes med et helt lass av fantasiløse underordnede, avsmåborgerlige byråkrater som oppfatter terror som håndverk i stedet for regjeringskunstens fineste og mest kompliserte uttrykk. Ti år, tyve, ja en hel menneskealder skal det til for å bygge opp et virkelig politisk politi hvor selv de laveste ledere er åndsmennesker og fine menneskekjennerer, - frigjorte og fanatiske, kyniske og glødende på samme tid. Uten en mektig elite av den åndstypen kan vi ikke erobre verden, Schuster, og uten en slik elite kan vi ikke virkeliggjøre den tyske rases sublimeste ideer og oppfylle vår historiske misjon".

"Dette forstår jeg virkelig", sa Schuster med sin brekende stemme - nesten som en skolegutt overfor sin lærer. "Men", tilføyde han, "siden De har visst dette så lenge, herr kriminalråd, forstår jeg ikke hvordan De har kunnet arbeide i disse årene".

"Hva mener De", spurte von Eissner dempet og så på ham gjennom sigarettroken. "Kunne De kanskje forklare Dem nærmere?"

Schuster beveget seg urolig i stolen. Jeg svevet nærmere dem og så von Eissners ansikt på nært hold. Han hadde mørkebrune øyne under svakt optrukne bryn, mørk, litt gullig hud som bes en som tar høyfjellsel, og trokkene var klare unntagen omkring haken hvor de liksom fløt ut i noe ubestemt, vulgært, ja svakt brutalt.

"Jeg mener", sa Schuster, "at det må ha vært vanskelig å arbeide i det hemmelige politi når en tviler på den endelige seier".

"Jeg forstår fremdeles ikke", svarte von Eissner og lot øyenlokkene gli halvt ned over øynene. Slik, tenkte jeg, slik ser han ut når han forhører fanger fra Grini: med tunge øyenlokk og lett optrukne øyenbryn virker han ond, overlegen, full av forakt og uhyggelig, satanisk. Han har sikkert stått og sett seg i speilet om og om igjen og prøvd uttrykkene.

Schuster forsøkte urolig å forklare seg, men plutselig avbrøt von Eissner ham utålmodig:

"Jeg antar at De mener at alle våre fengslinger, henrettelser og deportasjoner mister sin mening, hvis vi ikke seierer. At seieren ville gitt oss rett til å gjøre hva vi har gjort, men at våre handlinger er forkastelige, ja rent ut sagt straffbare, hvis vi taper?" - "Ja, noe slikt var det jeg mente", svarte Schuster.

Von Eissner lo kort. - "De er sikkert ikke alene om de synspunktene, Schuster. Den tyske småborger tror han har rett til å fengsle, pine og slå ihjel hvis det fører til en tysk seier; men at det reduseres til råskap, brutalitet og straffbare handlinger hvis vi taper. Altså mener han at Gestapos handlinger i virkeligheten er rå, brutale og straffbare og på rettferdiggjøres ved at hensikten oppnås. Synsmåten viser hvor lite nasjonalsosialist, ja hvor lite tysk han egentlig er. Og hvor dypt den fransk-latinsk-jødiske og kristelig-humane syn sitter i ham. Jeg har tvilt på vår seier helt fra 1938. Jeg har vært overbevist om vårt nederlagt helt fra august 1940. Men skulle tvilen gitt meg mindre tro på virkni-

gon? Og framfor alt, b o t y d n i n g e n, av mitt arbeid? Latterlig. Latterlig og kertsynt. Forstår De ikke, er De ikke i stand til å forstå at den sanne tysker arbeider på lang sikt? På meget lang sikt? Hva er nasjonalsosialisme? Et ord, en kulisse, den første forberedelsesklasse i en veldig skole. Bismarck og keiser Wilhelm var stadier. Nasjonalsosialismen var også bare et stadium. Den tyske rases innerste virkelighet har ikke noe navn. Og den vil først lyse over verden om mange år. Men i denne virkelighets, i denne ides tjeneste har jeg arbeidet i disse årene."

Schuster tygget febrilsk på sigaren, pustet ut litt røk, rettet seg opp og sa: "Jamen allikevel forstår jeg ikke, - forstår jeg ikke hvordan De har kunnet være så virksom her i Oslo. De har jo arbeidet i 12-15 timer i døgnet, forhørt fanger langt utover natten, satt Dem inn i hver eneste sak som vår avdeling hadde til behandling. Og hvis det er så at Norge snart blir befridd av briterne, kan jeg ikke skjønne at alle disse småtingene kan ha hatt noen betydning for Tyskland.....for den tyske rase.....eh, jeg mener: for den innerste tyske virkelighet".

"Jeg har hatt to meget gode grunner for det, Schuster. For det første går jeg i skole. Gestapo, eller hvilket navn vi enn i framtiden skal gi vår organisasjon, er den eneste virkelige skole til Tysklands framtid. Bare i Gestapo kan vi lære den utvidede strategi i alle detaljer, og utdanne oss til virkelige herskere over verden. Alt for få av oss har forstått dette. Terboven er en liten mann. Han er blitt forsimpelt av alkohol og er blitt sentimentalt forelsket i Norge. Hele hans terrorpolitikk har vært svak og uklar uten kontakt med virkeligheten, uten forståelse for det norske folks psyke. Men samme vulgære terror har Rediess ført. Og Fehlis. For ikke å snakke om Fehmer som bare har gitt utløp for sine sadistiske tilbøyeligheter. Slike ting skal gjøres med kjølig hjerne. Det er vanvidd å gjøre en slik mann til kriminalkommisær. En kriminalkommisær må være hevet over drifter og lidenskaper. Torturen skal vi diktere i en diktafon, og så skal den foretas av de underordnede, av pöbelen og pakkot, dypt nede i kjelloren. Disse folkene har ikke lært annet enn alminnelig aritmetikk, men den hommelige politiske politivirksomhet - den er høyere matematikk. Og det er denne jeg har tilegnet meg i disse årene. Det er den ene grunnen. Og støl på meg Schuster, støl på meg, den dagen skal komme da jeg får anvendelse for mine kunnskaper og erfaringer. Jeg er ikke tredivet år, og framtiden er full av strålende muligheter. - Den andre grunnen ville De forstått om De hadde hatt noe begrep om det norske folk. Men som den småborgerlige byråkrat De er har De sittet på Deres kontor og behandlet aktskykke etter aktskykke, kikket nysgjerrig inn i små familiedrammer og latt virkeligheten gå Dem sporløst forbi."

Det kom noe livligere, nesten ivrig over von Eissner, da han snakket videre. Han lenet seg tilbake i stolen og ledsaget sine ord med små hurtige håndbevegelser.

"Dette norske folk, kjære Schuster, har i virkeligheten en enestestående posisjon i verden. Det blir lagt merke til. På godt og endt. Det har hatt diktere som Ibsen. Den slags menneskevenner som Nansen. Og det har gitt begrepet landsforræder et nytt ord ved Quisling. Quisling var ikke tsjekker eller hollender eller franskmann, han var norsk. Og da vil Tsjekkoslovakia under oss, gjorde ikke verden annet enn å mumle. Men da vi erobret dette lille landet her, skrek den opp. Erobringen av Norge ødela i virkeligheten våre sjanser i De Forente Stater. Egøtlig fersted Adolf også - mere eller mindre klart - at Norge var noe for seg. Det var derfor han satte så meget inn på virkelig å vinne selve det norske folk. Hvis det hadde lykkedes oss, ville vi ha vunnet den størst mulige seier, for det ville rykket grunnen bort under våre øvrige motstandere. Hva skulle hensikten være

ved å befri et land som ikke ville befris? Og kunne virkelig Tyskland og Hitler være så avskrekkelige når det norske folk - hører De? Det norske folk i egen person - sluttet opp om oss? Hadde vi vunnet det norske folk hadde vi kanskje også vunnet krigen? Men hva gjør vi? Vi anvender den eneste mannen vi aldri skulle ha brukt, verdenshistoriens nye Efiates, svikets og forræderiets symbol, denne Vidkun Quisling. Og vi sender opp en mann som Reichskommissar som ikke vet mere om Norge enn Dalai Lama i Tibet. Visjonene uteble hos korporalen i april 1940. Og hva ble resultatet? At vi vekket det norske folk til ny livskraft. Det forstod jeg allerede høsten 1940 like etter at jeg kom til Oslo. For det norske folk var slett ikke våkent. Vi har gjort en gigantisk dumhet som jeg og noen få andre har forsøkt å gjøre god igjen. Jeg har forsøkt å snakke meg inn på dem, forsøkt å gjøre meg venner med dem, latt som om jeg bar kappen på begge skuldre, og har klart det i mere enn ett tilfelle: jeg har kunnet splitte og herske. Men i virkeligheten er det norske folk stupid. Det er det på en skadelig og farlig måte til og med. Denne latterlige stupiditeten, dette norske forsiktige, speidende, lyttende, avventende er nemlig samtidig seigt og ugjennemtrængelig, ikke til å få bukt med, Heretisme, skriker de fra London.

Ja, i samme forstand som Don Quijote var en hær og et ideal. Og ikke en gang ham når det opp til, før over ham var der da tross alt dimensjoner. Men over disse nordmennene er det i virkeligheten ingen dimensjoner. Det er evneløshet, mangel på selvstendighet og selvutfoldelse, det er noe dødt over denne hårdnakketheten, noe i burn og grunn urevelusjonart, - så det fortøner seg unektelig som en skjebnens ondskapsfulle hånletter når dette folk om noen måneder eller et halvår kommer til å bli hyldet av hele verden for sin heltedemede motstand mot oss. Hyldet for denne sin vrøkkelige seierstro som ikke er annet enn fantasiløshet. Hyldet fordi det ikke en gang har hatt fantasi nok til å kunne forestille seg at vi kunne vinne. De har rett, tusen ganger rett, vi kunne ikke vinne med en møllestein av småborgeri om halsen. Men det så ut som om vi skulle vinne. Ethvert fornuftig menneske måtte tro det både i 1940 og den gangen vi stod i Egypt og ved Volga. Men disse nordmennene trodde det ikke. De var hinsides all logikk og fantasi. De bare ganske enkelt lot seg ikke røkke i en finsk ide om at England måtte seire. Churchill har fantasi, han har gjennomskuet korporalen allerede i midten av 1930-årene, og han var fullt forberedt på å fortsette krigen fra Canada og gjøre den til en ny tredveårskrig. Men nordmennene, disse fordømte nordmennene.....nåja, men hadde vi så bare latt dem sitte der i sin vrøkkelighet, ikke utfordret dem med untagelsestilstander og krenkelser av deres småskårne og gammelmødige rettsfølelse, ikke vekket dem til bevissthet om ideer og forestillinger som burde dødd av seg selv! Vi kunne uthult hele deres gamle moral, oppløst alle deres spøkelsesaktige humanistiske og individualistiske idealer, vi kunne gjort deres tilværelse flytende og ubestemt som vi har gjort den for vårt eget folk. Men nei: Gestapo forstod ikke sin misjon her i landet."

Von Eissner holdt inne et øyeblikk. Jeg så Schuster stirre nesten forhekset på ham. Dengamle manns øyne var stive, glassaktig blå. Slik, tenkte jeg, ser den tyske småborger ut når den store tyske drøm ruller opp for hans blikk. Von Eissner drakk ut glasset sitt og fylte det igjen og fortsatte:

"Men det er bare et lite bakslag. Jeg bestemte meg allerede under untagelsestilstanden her i byen til ikke å ta det alvorlig. Vi tyske vordende ledere må venne oss til aldri å oppfatte et nederlag som et nederlag, men bare som et forbigående bakslag. Vår moralske uavhengighet og ubundethet må sette oss i stand til å se ut over alt. Vi må overløve alt, for virkeliggjørelsen av den tyske rases innerste tanke må være vårt eneste mål, og den eneste realitet

tet i vår tilværelse. Alt annet er forbigående, uvirkelig, en ubehagelig drøm, det rører oss ikke, setter ikke spor i oss. Forstår De? Derfor har jeg også i virkeligheten ført min egen politikk her i Norge. Min store tanke, ledemotivet for min virksomhet her, er dette: vi skal ikke la det norske folk beholde hva vi gav det ved vår feilslagne politikk. Meg skal jeg få dem til å tro på. Jeg skal bli igjen når de hugger hodene av alle de andre i dette landet. Og jeg skal arbeide her fordi de skal tro at jeg hele tiden har tjent dem. Og hevn skal jeg få, hevn og makt. Vi skal ikke etterlate oss det norske folk sterkt og samlet. Vi fant det sovende, og vi vekket det. Men vi skal ikke forlate det med rø i sjelen, vi skal etterlate oss et Norge i gjering, et Norge så forvandlet at de gode borgere fra den 9. april 1940 ikke skal kjenne det igjen. Om vi hadde en femtekolonne her da vi kom, skal vi etterlate en som er ti ganger så stor når vi drar. Vi skal etterlate oss angst, ure, tvil, mistanke, mistenksomhet."

Schuster nikket langsomt flere ganger. "Ja", sa han lavt og lik som henført. "Ja, dette er stort".

Von Bissner så kort på ham og fortsatte, - og det var som om han ikke lenger snakket til den lille grå mannen, men til et fjernt og mektig auditorium, - som om han talte inn sine tanker til en veldig framtid.

"Til å begynne med regnet jeg med kommunistene", sa han. "Jeg forsøkte å komme i kontakt med dem. Ja, jeg har det enda, men de tror ikke på meg. Jeg har forsøkt å støtte dem med penger og på annen måte. Men de er mistenksomme. Jeg hadde tenkt at brittene skulle finne et Norge i kommunistrevelusjon når de kom med befrielsen sin. Men nei. De norske kommunistene er av samme stupide slag som resten av folket. Besatt av denne patologiske lojalitet som gjør skandinaver så håpløse å arbeide med. De viste aldri noe tegn til å ville fremme sine egne planer. De tok den hemmelige avtalen om samarbeid med alle partier helt alvorlig. Latterlig og anmassende. Mygg med elefantmoral - dverger som oppfører seg som fullvoksne mennesker. Nåvel. Vår politiske skole kjenner finere og mer kompliserte midler. Vi må rokke li-kevekten i dette folket. Rokke den i hvert enkelt menneskes sind.

Splitte hver familie? Derfor er det jeg har studert alle våre saker så omhyggelig. I hvert enkelt tilfelle har jeg funnet den mest skikkelige måten å ødelegge sjelefreden på. Og sikkerheten, framtidstroen, godviljen, håpene, hele den moralske og åndelige balanse. Det skal fantasi til slikt, Schuster, men jeg har fantasi. Jeg har en uhemmet amoralsk, destruktiv og derfor i det lange løp skapende fantasi. Jeg har satt ut tusenvis av rykter. Fått såkalte gode nordmenn til å bringe sladder videre. ~~Åxxx~~ Jeg har sådd millioner av mistanker. Den norske fronten holder fremdeles, men bare vent: snart skal De se fruktene av min virksomhet. Av den samme Gestapovirkksomhet. Tilliten skal bryte sammen som korthus. Alle skal mistenke hverandre og mistenkeliggjøre hverandre. De skal hate emigrantene i Sverige og England. De skal lukte angivere blant sine beste folk. De skal tvile på at befrielsen vil bety fred og gjenreisning, velstand og lykke. Nei, her skal ikke bli noen gjenreisning i det hele tatt. Her skal bli innbyrdes krig og strid inntil partibyråkratiet tar makten og begynner å regjere, og da skal det norske folket sønne på nytt. Og da først, når de har lullet seg inn, da skal vår nye femtekolonne treie virksomhet. Da begynner jeg mitt store arbeid. Men finere enn denne gang. Subtilere. Ja, jeg skal få folk til å bli femtekolonnere uten at de selv vet at de er det. De skal kunne være Tysklands fiender og likevel tjene våre hensikter. Forstår De dette Schuster? Kan De se før Dem ryktene og mistankene og tvilen som jeg har sådd? Kan De se den spire og gro så fint og forsiktig i dattetunge, stupide folk? Kan De se for Dem den såkalte befrielsen? Løkket blir tatt av gryten, lidenskapene koker over, det store samholdet brister som en såpeboble. Oppsamlet hat og oppsamlede mistanker slår ut i full flamme. I oppgjør mann og mann imellom. Mellom far og sønn, mellom bror og søster. Du var feig, du gjorde ingen ting for landet, du var bare latterlig der du

gikk og trodde at du utrettet noe, du bare skröt, du tjente penger på svartebørs, du rømte til Sverige for å få god mat.... Eller: Hva gjorde du da det virkelig gjaldt? Kanskje vil en aller annen dyktig politiker forsøke å samle den igjen gjennom et oppgjør med quislingene. Men heller ikke det skal nytte. Vi....j e g skal sette dette oppgjør i sene og stå bak og instruere. Jeg vet så meget om disse forskjellige familiene, for jeg har jo som Deselv sa, satt meg inn i alle saker vi har hatt til behandling. Og vi skal få Quisling til å forsvare seg ved å angripe, så nye mistanker, sette ut nye beskyldninger, og selv de vanvittigste skal bli hørt og trodd. Quislingene skal rive hundrer, ja tusener med seg i fallet, og kaste mistanke på nettopp de menn som var i stand til å vekke folket til handling og skapende arbeid. Ja, slik Schuster, setter jeg i sene og vår sorti fra Norge, og slik forbereder jeg grunnen til vår store tilbakekomst."

Schuster trakk pusten dypt inn. Han rettet seg opp, og med noe som lignet lys i blikket, sa han:

"Så De tror altså virkelig at vi engang kommer tilbake?"

Von Bissner gjorde et lite kast med hodet og så på ham med et kaldt smil: "Ja, vi skal komme tilbake. De må venne Dem til å se ut over nederlaget i krigen, dette bagatellmessige nederlaget i vårt evige og veldige folks historie, og se at nettopp de samme oppgaver venter oss i framtiden. Da skal vi ha lært av korporalens feil! Disse ti årene skal ha utdannet en elite som Adolf Hitler aldri kunne få. Der han måtte nøye seg med jordbundne hjerner, småborgere i overnaturlig størrelse, mislykte halvkunstnere, horisontløse håndverkere, der skal vi ha et nytt og frigjort tysk åndsaristokrati til vår disposisjon. Gestapens aristokrati. Vi skal ikke kjempe mot de kortsynte tåper som vil "redde" Tyskland etter nederlaget. Vi skal akseptere dem, støtte dem, - og vente på vår time. Men i det rette øyeblikk skal vi ikke lyve og bruke herr Goebbels falske fraser for å vinne den trege massen. Vi skal kaste masken og vise oss som vi er, i naken, skinnende, skremmende sannhet. Skremmende, Schuster, skremmende! Med et nytt og større Gestapo skal vi kraste hvert enkelt menneske ut av dets vaner og døgnrytme, ødelegge dets tradisjonelle begreper, vende opp-ned på dets verden. Men systematisk, effektivt og tilpasset til hver enkelt, slik at vi ikke bare desorganiserer enhver motstand, men river opp med rot, åpner alle sluser, slipper folkets innerste drifter og lidenskaper løs. Presser dem til grensen for menneskelig utholdenhet, - og slapper av like før buen brister. Friggjør og binder. Oppløser - og organiserer. Men alt dette er ikke ledet av dilettanter og politiske gangstere, men av gjennomtrene gestapomenn, av kalde gestapovitenskapsmenn som er fantasirike og oppfinnsomme menneskekjennere. På en menneskealder vil vi ha vekket tyskeren. Vekket han for alvor. Men ingen opprustning. Ingen trusler mot andre nasjoner. Tvert imot. Hvem vil tenke på en preventivkrig mot oss? Noen politiske fantasier kanskje, men ikke ansvarlige menn i ledende stilling. Krig? De europeiske mennesker hater krig og vil gjøre alt for å unngå krig. Og skulle noen likevel angripe oss, ja okkupere hele Tyskland, har vi tapt for det? Nei, nei, fysisk overvunnet vil vi likevel åndelig

bli de seirende. Fordi vi representerer den tyske rase, fordi vi er som vi er, og fordi det ikke finnes den ting i verden som vi ikke kan vende til vår egen fordel. Udbøeligheten i den tyske vilje til og makt til virkeliggjørelse av den tyske idégjør oss uovervinnelige. Vi vil vokse på våre motstanderes uenighet som vi vil vokse på våre fienders enighet. Vi er i stand til å utnytte alt fordi vi ikke kjenner hemninger. Se hvordan vi allerede i dag forbereder vår selvstendighets bevarelse ved å så splid mellom våre fiender. Vi skal reise oss igjen på denne uenigheten. Men vi skal aldri gå Hitlers vei og samle verden mot oss ved å føre krig mot Donquijotene, med et umodent og sentimentalt folk bakom våre ledere. Nei, vi skal splitte hele den småborgerlige, liberale, døende verden omkring oss.

Men splitte den så forsiktig at den ikke merker det selv. Splitte den slik som det denne gangen bare lyktes i Frakrike - og selv det bare halvt. Vi skal arbeide med et fint og effektivt Gestapo. Vi skal støtte både tyskvenner og tyskefiender, for vi har ingen å frykte. Nei, vi har ingen å frykte når vi har lært å bruke alle i vår tjeneste og alle som våre redskaper. Den eneste fiende vi virkelig har, er nemlig den bundne, klassiske tenkning, den som frivillig underkaster seg sine egne lover, den som søker form istedetfor å pprengre form. Men nettopp denne tenkning er det vi skal undergrave og uthule, splitte og smuldre opp ved vår mytologiske patos, ved kraften i vårt poetiske gemytt, ved klangen av vår tyske tale, ved den suggestive makt i vår germanske tankeverden, - og med vår Gestapo-vitenskap som skal så mistanke og splid, sette ut rykter, spre uvisshet, defaitisme, selvtvil, selvoppgivelse, en sjelelig tretthet som munner ut i en trang til forløsning og fred - til den forløsning og den fred som alene den tyske tanke og det tyske verdensherredømme kan gi. Ja, slik skal Gestapo virke i den utvidede strategis tjeneste. Slik skal folkeslagene ett etter ett løse seg opp innenfra og flyte inn under vårt herredømme. Slik skal vårt vesen trenge inn i den stadig villigere fremmede materie. Og først etter ennå en menneskealder eller kanskje to, kanskje tre, er det startyske rike så mektig at det kan gripe til våpen om det skulle finnes en fiende igjen som våger å by oss tross."

Han tidde og drakk et nytt glass konjakk. Schuster satt ganske stille. Ansiktet hans var fullstendig dødt og uttrykksløst. Jeg svevet langsomt bak von Bissners stol, kjente den svake parfymelukten fra ham. Borte ved vinduet ble jeg stående stille. En liten stund var det fullstendig lydløst i det elegante kontoret. Fjernt fornemmet jeg den svake vibreringen av virksomhet i Gestapos store bygning, og fjernt hørte jeg sporvognene ute i byen. - Så lente von Bissner seg tilbake i stolen.

"Har De forstått alt dette?" spurte han kort. - Den gamle undersetsige grå mannen reitet seg langsomt opp, og det kom et forklart uttrykk i ansiktet hans.

"Ja". svarte han. "dette er stort....Helt siden i formiddag da De så at vi hadde tapt krigen, har jeg vært som lammet. Alt styrtet sammen for meg. Men nå....nå har De gitt meg tilbake troen på livet... troen på Tyskland....Jeg ser og jeg forstår. Vi er på vei. Ja.... ja....vi er på vei mot den endelige seier."

Von Bissner nikket adspreddt. "Så lenge våre fiender frykter oss", sa han dæmpet, "holder de sammen. Men snart begynner de å frykte hverandre mere enn oss. Da begynner vår tid igjen. Og glem ikke at neste gangen får vi ingen jøder å utrydde. Det fins ikke lenger noe jødeproblem i Europa. De er råtnet i sine graver alle sammen. Men det finnes antisemittisme. Den har smekket seg inn hos alle. I alle land - i alle lag. Og vi etterlater oss mistro. Ingen tror lenger på redelige hensikter hos noen. Den almene tvil skal komme til å kvele hver eneste av de få som kanskje kunne reddet demokratierne og gitt dem en ny framtid. Kraftløs etterlater vi oss verden. Utslitt, uthulet, opprevet. Bare vi" - stemmen hans ble ennå mere dæmpet og ennå mer intens, inntrengende - "bare vi har krefter. Grenseløse krefter. En veldig følelse av framtid. Og den skal det hviskes om fra mann til mann. Uten som en glød i vårt folkedyp til dagen kommer tilbake. Gløde mens Tyskland blir okkupert, eppdelt, undertrykt, utarmet. For det er det vårt land blir, det er det som er Gestapos plan, det er veien vi må gå, og de stupide brittene og amerikanerne er bare våre redskaper når de rykker inn som seiersherre og skal begynne omskolingen av vår ungdom og oppdelingen av vårt rike. Da skal vi, Gestapos hemmelige medlemmer, stå ved siden av dem som

liberaler og demokrater, og hviske den i øret hva de skal gjøre. ~~Perked~~ Ferlede dem til å undertrykke det tyske folk. Legge det under åndelig tvang. Påtvinge det idealer som ikke er dets egne."

Han stanset plutselig. Öynene hans ble smale som om han hadde sett noe han hatet. Schuster ble oppmerksom. Forsiktig spurte han: "Hva er det, herr kriminalråd?"

Kriminalråd von Bissners öyne var bare to smale striper.

"Det er", sa han langsomt, "at det finnes en eneste ting som kan ødelegge oss. En eneste mulighet for at den tyske rases store dröm går under for evig og alltid".

Han rettet seg opp i stolen og vendte blikket mot Schuster. Lavt og sterkt sa han. "Men den ene tingen skal aldri skje. Den må ikke skje. Den....Ånnei. De tør ikke det. Tvert imot. De vil forby det. De er jo humane, sentimentale, liberale, everfladiske, utålmodige....De tør det aldri, de tillater det aldri....Selv om våre egne skulle ville det, vil de bli stanset. Det finnes et farlig sted hvor solen går opp, Schuster, men de vil aldri...."

Han stanset. Schuster så spent på ham. Men da han ikke sa mere, spurte han:

"Hva er den ene tingen, herr kriminalråd?"

Jeg kjente plutselig en tåke før öynene. Rommet virket halvmørkt som om lyset på skrivebordet bare var en skitten liten oljelampe. Noe kjelleraktig kaldt slo imot meg. De to skikkelsene ved det skakke, uhøvlede trebordet stirret mot døren med öynene stive av skrekk.

"Det er" hørte jeg friherre von Bissners stemme, redd og fjern som i en telefon, "det er....at vi som bærer de store tadsjoner....at vi som holder tanken ved liv.....at vi blir....."

Men hvor meget jeg enn anstrengte mine örer kunne jeg ikke innfange den svinende lyden. En overmektig angst fylte rommet. Den presset meg bakover; trykket mot brystet öket til det utholdelige, jeg kunne ikke puste, jeg gispet etter luft.

Og plutselig slapp det meg.

Ånpuستن som etter en voldsom anstrengelse våknet jeg, fikk tak i nattbordelampen og tendte lyset.